

Resilient Botnia -hanke selvittää rajat ylittävää sosiaali- ja terveysalan resilienssiä

2.10.2025

Resilienssi on monimutkainen ja monitahoinen käsite, joka viittaa yksilön, yhteisön tai järjestelmän kykyyn selviytyä, sopeutua ja palautua erilaisista stressitekijöistä ja kriiseistä. Resilienssiä voidaan tarkastella useista eri näkökulmista, kuten psykologisesta, sosiaalisesta, ekologisesta ja taloudellisesta näkökulmasta.

Psykologisessa kontekstissa resilienssi tarkoittaa yksilön kykyä palautua nopeasti vaikeuksista ja sopeutua muutoksiin. Tämä kyky perustuu useisiin tekijöihin, kuten positiiviseen ajatteluun, ongelmanratkaisutaitoihin ja sosiaaliseen tukeen (Masten, 2001).

Sosiaalisessa kontekstissa resilienssi viittaa yhteisön kykyyn ylläpitää toimintaansa ja hyvinvointiaan huolimatta ulkoisista paineista ja häiriöistä (Norris et al., 2008). Ekologisessa kontekstissa resilienssi tarkoittaa ekosysteemin kykyä palautua häiriöistä ja säilyttää toimintakykynsä. Tämä käsite on keskeinen kestävän kehityksen ja luonnonvarojen hallinnan kannalta (Holling, 1973). Taloudellisessa kontekstissa resilienssi viittaa talousjärjestelmän kykyyn selviytyä taloudellisista shokeista ja palautua niistä nopeasti (Rose, 2004).

Resilient Botnia -hanke

Resilient Botnia on Interreg Aurora ohjelman rahoittama valmisteluhanke. Hankkeen partnereina ovat pääkumppani Västerbottenin alue (Region Västerbotten) ja Seinäjoen ammattikorkeakoulu.

Hankkeen tavoitteena on vahvistaa Ruotsin ja Suomen välistä rajat ylittävää kriisivalmiutta ja yhteistyötä tunnistamalla tulevan yhteistyön keskeiset haasteet, mahdollisuudet ja tarpeet. Hankkeessa kartoitetaan olemassa olevat valmiusrakenteet, analysoidaan puutteet ja laaditaan suosituksia yhteisistä toimista, joita voidaan laajentaa suuremmaksi aloitteeksi. Hankkeen kohderyhminä ovat viranomaiset, pelastuspalvelut ja terveydenhuollon tarjoajat, sillä ne ovat keskeisessä asemassa kriisinhallinnassa.

Sidosryhmät apuna

Sidosryhmien välinen vuoropuhelu kriisitoimintamekanismien yhdenmukaistamiseksi on välttämätöntä. Rajat ylittävän kriittisten tietojen ja kokemusten vaihto parhaiden käytäntöjen jakamiseksi ja toteuttamiseksi edistää yhteistyötä. Yhteinen testaus ja pilottitoiminta syventää ymmärrystä ja yhteistyötä valmiusstrategioiden kehittämiseksi, jolla on strateginen vaikutus ja joka mahdollistaa pitkän aikavälin vision yhteistyöstä ja kriittisten toimien suojaamisesta.

Resilient Botnia hanke toimii perustana pitkän aikavälin yhteistyölle. Se tarjoaa jäsennellyn etenemissuunnitelman tuleville Interreg Aurora -hankkeille tai muille asiaankuuluville rahoitusohjelmille. Edistämällä kestävää yhteistyötä ja tiedonvaihtoa Resilient Botnia vahvistaa ja parantaa rajat ylittävää kriisinhallintaa alueella.

Taustakartoitusta

Resilience Report -työpaketti kartoittaa olemassa olevat kriisivalmiusrakenteet, tunnistaa rajat ylittävän yhteistyön keskeiset puutteet ja esittää suosituksia Ruotsin ja Suomen väliselle tulevaisuuden yhteistyölle. Raportti toimii pohjana laajemmalle hankehakemukselle ja varmistaa, että tulevat aloitteet perustuvat hyvin dokumentoituihin tarpeisiin ja mahdollisuuksiin.

Työpaketti sisältää sidosryhmien osallistamisen, tiedonkeruun, analysoinnin ja jäsennellyn dokumentoinnin, mikä varmistaa, että keskeiset havainnot ovat viranomaisten, pelastuspalvelujen ja päätöksentekijöiden saatavilla ja hyödynnettävissä.

Sidosryhmien sitouttaminen

Sidosryhmien järjestelmällisellä osallistamisella, varmistetaan yhteinen käsitys nykyisistä kriisivalmiusrakenteista ja rajat ylittävän yhteistyön haasteista. Hankkeessa toteutetaan koordinointikokoukset Västerbottenin alueen, Seinäjoen ammattikorkeakoulun, Norrbottenin alueen, Pohjanmaan- ja Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueiden kanssa. Näin rajataan hankkeen laajuus, keskeiset painopistealueet ja roolit kumppanuudessa.

Nykyiset valmiusstrategiat, reagointivalmiudet ja rajat ylittävään yhteistyöhön liittyvät haasteet selvitetään Ruotsissa ja Suomessa tehtävien haastatteluja ja kyselyiden perusteella, sekä keräämällä ja analysoimalla tietoja olemassa olevista raporteista sekä asiaankuuluvista EU-ohjelmista, kuten Interreg Aurora, Horizon

Europe ja kansalliset resilienssi-aloitteet.

Parhaat käytännöt

Hankkeen parhaina käytäntöinä on tunnistaa vahvuudet, heikkoudet ja mahdollisuudet rajat ylittävän yhteistyön parantamiseksi. Analyysi keskittyy varautumisrakenteiden vertailuun, kriisitoiminnan organisoinnin tarkasteluun Västerbottenissa, Norrbottenissa, Pohjanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla sekä kriisitoiminnan puitteiden, koordinointimekanismien ja resurssien kohdentamisen erojen tunnistamiseen. Lisäksi arvioidaan nykyistä rajat ylittävää yhteistyötä ja tunnistetaan keskeiset haasteet, kuten viestinnän esteet, menettelytapojen epäjohdonmukaisuus ja logistiset rajoitteet.

Parhaiden käytäntöjen kartoittamiseksi tarkastellaan aikaisempia Interreg-, Horisontti Euroopan- ja kansallisia resilienssihankkeita, jotta voidaan valita käytännön menetelmiä ja malleja, jotka voidaan mukauttaa alueiden erityistarpeisiin.

Pohdintaa

Resilienssistä alettiin puhua enemmän muutamia vuosia sitten COVID-pandemian yhteydessä. Käsitteenä se toki oli tunnettu jo aiemmin, mutta tuolloin sekä yksilöt, organisaatiot että järjestelmät joutuivat testaamaan selviytymis-, palautumis- ja sopeutumiskykyään kokonaan uudella tasolla tositilanteessa. Vaikka nykyisin tuntuu monesti siltä, että resilienssi on jonkinlainen muotikäsite, ja tulkintoja sen todellisesta, käytännön sisällöstä on vähintään yhtä paljon kuin tulkitsijoitakin, on se kuitenkin tosiasia, että sitä on käytetty ja käytetään esimerkiksi hankerahoituksen perusteena yhä enemmän. Eikä vähiten edelleen resilienssiämme koettelevan Venäjän hyökkäyssodan takia.

Eräs, ehkä tärkein, yksilön resilienssiä koetteleva seikka on se, että tietoa on saatavilla enemmän ja helpommin kuin koskaan. Tiedon oikeellisuus on sitten toinen asia, ja se onkin osaltaan koettelemassa yksilön sisäisiä voimavaroja yhä voimakkaammin. Esim. COVID-pandemian yhteydessä liikkui mitä hullunkurisempaa “tietoa” siitä, miten viruksen voi välttää ja siitä parantua. Desinfiointiaineen juomisesta lähtien. Sama koskee Venäjän hyökkäystä Ukrainaan. Näkökulmasta riippuen tiedot samoista tilanteista ja asioista vaihtelevat suuresti. Yhteistä on vain se, että maissa on aina oltu kovin viisaita, kun merellä on tuullut.

Organisaatioiden ja järjestelmien resilienssiä ei ole ilman yksilöiden resilienssiä. Vaikka tässäkin hankkeessa keskitytään ennen kaikkea organisaatioihin, on pidettävä mielessä, että organisaatioiden resilienssi on korkeintaan yhtä hyvä kuin siihen liittyvien yksilöiden, ihmisten. Organisaatioiden turva on se, että sen yksilöt kykenevät yhdessä olemaan vahvempia kuin heikoin lenkki. Toivottavasti.

Artikkeli on osa Resilient Botnia hanketta (Interreg Aurora), joka on Euroopan unionin osarahoittama.

Lähteet

Masten, A. S. (2001). Ordinary magic: Resilience processes in development. *American Psychologist, 56(3)*, 227-238.

Norris, F. H., Stevens, S. P., Pfefferbaum, B., Wyche, K. F., & Pfefferbaum, R. L. (2008). *C*ommunity resilience as a metaphor, theory, set of capacities, and strategy for disaster readiness. *American Journal of Community Psychology, 41(1-2),* 127-150.

Holling, C. S. (1973). Resilience and stability of ecological systems. *Annual Review of Ecology and Systematics, 4(1)*, 1-23.

Rose, A. (2004). Defining and measuring economic resilience to disasters. *Disaster Prevention and Management: An International Journal, 13(4)*, 307-314.

Sami Perälä
projektipäällikkö, kehittämispäällikkö
SEAMK

Jari Alanko
erityisasiantuntija
SEAMK